

téma 7

MAGNA GRAECIA

1) úvod

Pojem MAGNA GRAECIA, či řecky MEGALÉ HELLÁS nebo česky VELKÉ ŘECKO označoval původně jen nejjihnější část Apeninského poloostrova omývanou iónským a tyrhénským mořem, později se rozšířil na celou oblast, kde se nacházely řecké kolonie, tedy i části severněji na italské pevnině nebo naopak více na jihu Sicílie a další ostrovy. S termínem se běžně začínáme setkávat v průběhu 5. století – jeho původ objasňují dvě tradice – podle Athenea se oblast nazývala Velké Řecko díky úrodné půdě, vlídnému klimatu a bohatství zdejších apoikií; podle Timaea to bylo hlavně kvůli vysoké úrovni zdejší kultury, především na poli filozofie (Pythágoras a jeho škola). V římské době pojem Magna Graecia označoval prostě bohatá jihoitalská města.

2) kolonizace

Tato oblast byla Řekům známá již dříve, než začala velká řecká kolonizace. Z doby minojské i mykénské máme doklady o obchodních kontaktech Řeků s mnoha lokalitami na Sicílii a nedalekých Liparských ostrovech, kam obchodníci lákaly zdejší zdroje nerostných surovin, na některých místech zdá se vznikaly zde malé, ale stabilní obchodní osady. Na konci doby bronzové byly ale tyto kontakty přerušeny, jisté povědomí o daném regionu se ale udrželo i poté v mytologických příbězích o hrdinech, kteří se při svých osudových plavbách po Středomoří nejednou dostali i do jižní Itálie nebo na Sicílii. Nejznámějším příkladem je pochopitelně Odyssea. K postupnému obnovení západních obchodních tras došlo až v průběhu 9. století.

A obchodní zájmy byly také hlavním pohnutkou, která sem přiváděla první řecké kolonisty. Jakkoliv byla pro nové kolonie důležitá také přítomnost kvalitní zemědělské půdy, strategická pozice na některé z tras dálkového obchodu byla důležitější. O tom svědčí i to, že první kolonie nevznikaly na italském pobřeží obráceném k Řecku, kde by se jistě našlo mnoho vyhovujících lokalit a bylo mnohem snáze přístupné, ale na opačné straně, tam kde se obchodní trasy napojovaly na území Etrusků, kteří byli v 8. století na vzestupu a byli pro Řeky zajímavými obchodními partnery. Kupovali od nich hlavně luxusní předměty, brzy se v Řecku začaly vyrábět malované vázy speciálně pro vývoz do Etrurie, které se přizpůsobovaly místnímu vkusu. Od Etrusků pak řečtí obchodníci získávali hlavně kovy – železo, měď a hlavně cín, který byl velmi vzácný. V Etrurii se sice netěžil, ale končila zde obchodní stezka procházející celou Galií, po které do Itálie putoval také cín. Řekové později založili několik kolonií přímo na jihofrancouzském pobřeží, aby měli k obchodu s cínem po této stezce lepší přístup.

První osady byly založeny již kolem roku 770 – byla to kolonie v Pithekousai a zanedlouho poté také v Kýmách. U jejich zrodu stáli osadníci z eubojských měst Chalkis a Eretria. Eubojané byli v první fázi zdaleka neaktivnější, soustředili se na zabezpečení obchodní trasy kolem italského pobřeží Messinskou úžinou zpět do Řecka. Na Sicílii byla řada dórských kolonií a hodně měst bylo také achájského původu. Méně časté, až ojedinělé, jsou pak případy kolonizace Rhodány, Krétány nebo Spartány.

3) vztahy s domácím obyvatelstvem a Féničany

Řekové však nepřicházeli do neosídlené krajiny a mnohde se museli při zakládání nové osady potýkat s nevolí původního obyvatelstva. Na Sicílii sídlila tři etnika, která se dělila do kmenů, kterým vládli králové či náčelníci. V kulturním vývoji sice za Řeky zaostávaly, ale i tak se u nich setkáme s poměrně pokročilým zemědělstvím, keramickou i metalurgickou výrobou, několik jejich sídel by bylo možné označit za města. Původní obyvatelstvo ostrova tvořili Sikanové, jejichž původ Thukydídés spojuje s Ibery obývajícím Pyrenejský poloostrov, v době příchodu Řeků obývali západní část ostrova. Další dva kmeny - Sikelové a Elymové – byli zřejmě italského původu, alespoň tomu nasvědčuje jejich jazyk podobný archaické latině. Velmi podobná byla situace v jižní Itálii – i zde žily různé italské kmeny (Japygové, Enotriáné, Oskové, Messapové, Lukáni, atd.). Řekové zde ale neměli zájem pronikat do vnitrozemí, a tak se jejich soužití po počátečních rozepřích, které mohly doprovázet založení nové osady, odehrávalo většinou poklidně. Situace se změnila, až když se zde začaly ve 4. století výrazněji prosazovat zájmy Říma. Nicméně v počátečních dobách byli nejmocnějšími sousedy Řeků Etruskové (viz referát).

Dalšími významnými konkurenty Řeků v této oblasti byli féničtí kupci, kteří měli zájem o stejné suroviny, jako Řekové. Už od konce 9. století bylo jejich mocenskou základnou pro západní Středomoří město Kartágo. Podle Thukydida také ještě před Řeky kolonizovali Sicílii a přilehlé ostrovy – o tom se ale nenašel žádný jiný literární či archeologický důkaz, proto bývá tato zpráva zpochybňována. Féničtí města na Sicílii, jako Motya, Solus nebo Panormus (Palermo) vznikala až v průběhu 7. století. Na Sicílii sice získali převahu Řekové, Féničtí ale kontrolovali Sardinii a Korsiku a významné osady zakládali také v jižní Hispánii, která oplývala nerostným bohatstvím.

4) lokality

Pithekoussai – tato lokalita je považována za nejstarší řeckou kolonii v oblasti Velkého Řecka. Osada se nacházela na ostrůvku vulkanického původu, který leží v Neapolském zálivu, nedaleko pobřeží a dnes je známý jako Ischia. V antice se tradovalo, že osada byla pojmenovaná podle opic (řecky pithekos), které měly na ostrově žít, ale Plinius později vysvětluje, že jméno bylo odvozeno od místní

keramické produkce, která se specializovala na velké zásobní nádoby zvané pithos. Řecká kolonie zde vznikla někdy po polovině 8. století a na založení nové osady na Monte di Vico v severní části ostrůvku se podílela dvě eubojská města Chalkis a Eritreia. Přiváděla je sem hlavně dobrá strategická poloha místa, která umožňovala navázat obchodní kontakty s osadami na pevnině, ale zároveň bylo dobře bránitelné před případnými útoky. Ostrov měl i vlastní devízy – byly to termální prameny a léčivé bahno, velmi úrodná půda (díky vrstvám sopečného popela), měly tu být naleziště zlata, to se ale zatím nepodařilo prokázat. Zdejší obyvatelstvo tvořili převážně Řekové, ale žili tu i Etruskové, Feničané a původní místní obyvatelstvo. Osada rychle bohatla hlavně díky obchodu se železnou rudou, v té době ještě dosti vzácnou. V době největšího rozkvětu mohla zdejší populace čítat asi 10000 jedinců. Jakkoliv byl ostrov úrodný a dobře položený, trpěl častými erupcemi a průvodními seismickými otřesy, takže na konci 6. století, po sérii několika takových přírodních katastrof, bylo město opuštěno. Později bylo přechodně znova osidlováno. Z hmotných památek jmenujme dva keramické zlomky – jeden je význačný tím, že nese nápis, jenž odkazuje na slavný Nestorův pohár a jde o jeden z nejstarších řeckých nápisů vůbec, z konce 8. století, druhý zase zachycuje v pozdně geometrickém slohu scénu ztroskotání, jinak ne příliš častou a snad mající co do činění s nějakou místní pověstí.

Kýmé – tato řecká osada se nacházela na pobřeží Neapolského zálivu – město samotné bylo na pahorku a pod ním byl obchodní přístav. Kolonie byla založena velmi brzy, po polovině 8. století Řeky z Euboji, kteří už dříve založili nedaleké Pithekoussai. Město se rychle rozvíjelo a brzy začalo kontrolovat obchod s Etrusky v této oblasti a reprezentovat zde řecké zájmy. Krom výměny zboží zde docházelo také k výměně kulturní a bylo to právě v Kýmách, kde Etruskové převzali ababetu (v její eubojské variantě). Osadníci Kýmé se museli bránit častým útokům původních obyvatel, konflikt pak eskaloval roku 524, kdy se proti ní postavili i Etruskové. Kýmé nicméně v bitvě vyhrála a na několik dalších dekád upevnila svoji moc. Na přelomu 6. a 5. století si prošla obdobím tyranidy a pak začala ztrácet své pozice na úkor Neapole, kterou sama již dříve založila. Roku 421 bylo město dobyto Osky, poté se stalo věrným spojencem Říma a v následujících staletí tu bylo prosperující římské město. Kvůli kontinuálnímu osídlení se zde nedochovalo mnoho archeologických památek na nejstarší řecké osídlení. Ze 6. století jsou zbytky městských hradeb, ve městě byly dva chrámy Dia a třetí, nejvýznamnější patřil Apollonovi. S jeho kultem zde souvisela také existence věštírny, kde sídlila Sybilla Kumská. Ve třicátých letech byl při archeologických vykopávkách objeven na jižním boku akropole systém uměle vyhloubených jeskyní a chodeb, kde byl například nalezen bronzový kotouč s řeckým nápisem dokládající existenci věštírny. V ní měl poslední z římských králů, Tarquinius Superbus získat soubor proroctví známý jako Sybillské knihy. Ty pak byly uchovávány v chrámu Jupitera na Kapitolu a konzultovány bývaly v dobách ohrožení Říma.

Zanklé – v 8. století byla řeckými osadníky z Kýmé založena na východním pobřeží Sicílie, v nejužším místě průlivu mezi ostrovem a Apeninským poloostrovem, nová osada pojmenovaná podle tvaru zdejší zátoky Zanklé (v řečtině kosa). Dříve tu prý bylo pirátské hnízdo. Nová osada sice měla výbornou polohu, odkud mohla kontrolovat provoz v mořské úžině a disponovala také velmi dobrým přírodním přístavem, ale téměř zde chybělo zemědělské zázemí, byla závislá na dovozu potravin z nedalekého Mylae. Na počátku 5. století se město zmocnil Anaxilaus z Rhegia a nastolil zde tyranský režim, město také přejmenoval na Messinu. V době athénské vojenské expedice na Sicílii zůstalo město neutrální, později se stalo spojencem Syrakús, jako takové bylo napadeno Karthágem a dobyto. Syrakúský vladař Hieron najal potom v Kampánii žoldáky, bývalé kupce známé jako Mamertini, kteří město získali zpět. V nastalých rozepřích se pak obrátili na pomoc ke Karthágu i Římu, který se jim nakonec rozhodl vyjít vstříc a tím začala První punská válka.

Mylai – tuto osadu, jak už jsme zmínili, založili osadníci ze Zanklé, a to někdy na konci 8. století. Vybrali si k tomu oblast na severním pobřeží Sicílie známou úrodnou půdou, kde se obzvláště dařilo vínu. Jen půl dne cesty po moři pak byly Liparské ostrovy s bohatou surovinovou základnou. Mylai (dnes známé jako Milazzo) byly na Zanklé, na rozdíl od jiných kolonií, závislé i politicky. Během první Punské války bylo v námořní bitvě u Mylae poraženo Duiliem kartážské loďstvo. Podle mytologie zde mělo dojít ke ztroskotání Odyssea a jeho zajetí obrem Polyfémem.

Himéra – byla významnou řeckou kolonií na severním pobřeží Sicílie, založena byla kolem poloviny 7. století osadníky z města Zancleae. Název města pocházel z jazyka místních Sikánů, Řekové jej převzali a pro podobnost se slovem hemera=den si do městského znaku vzali kohouta. Do dějin vstoupila hlavně jako místo, kde roku 480 porazilo řecké vojsko oddíly Kartága. Na to konto pak bylo při velké punské ofenzivě na konci 5. století zcela srovnáno se zemí a přeživší obyvatelé byli přesídleni do nové kartážské osady známé jako Thermae Himeraeae. Jediným solidním archeologickým pozůstatkem původní Himéry je dórský chrám ztotožňovaný s Chrámem Vítězství, který zde měl být postaven po vítězství z roku 480.

Naxos – byl nejstarší řeckou osadou na Sicílii, rozkládal se na výběžku pevniny při ústí řeky Acesines na východním pobřeží ostrova. Jeho zakladateli byli Eubojané, ale podíl zde měli asi i Iónové z ostrova Naxu, podle kterého byla kolonie pojmenována. K založení došlo asi roku 734 a již o šest let později sám Naxos založil další dvě obce – Leontini a Catane. O jeho nejstarších dějinách toho bohužel mnoho nevíme. Na počátku 5. století bylo město obléháno tyranem Hippocratem z Gely, o několik let později město ovládli syrakúští panovníci, ti dokonce donutili obyvatele přesídlit a do města přivedli jiné osadníky. Když se město z jejich moci vymanilo, původní obyvatelé se vrátili. V druhé polovině 5. století pak obec zažila největší rozkvět, který byl ale ukončen Dionysiem Syrakúským roku 403, ten

jako trest za podporu Naxijských Athénám obyvatelstvo prodal do otroctví a město zničil, území pak předal domácím Sikulům. Co se nálezů týče, vysoké umělecké hodnoty jsou hlavně mince ze 6. století, na kterých je na jedné straně zobrazen hrozen vína (jako symbol zdejší zemědělské prosperity) a na druhé je bůh Dionysus. Dalším významným kultem, který přesáhl hranice lokálního božstva, byl Apollo uctíváný zde s přídomek Archegetes – zakladatel. U jeho oltáře měli obětovat všichni ti, kdo se vydávali na cestu do Řecka nebo se z něj naopak vraceli.

Leontini – je unikátní řeckou kolonií, nenachází se totiž na pobřeží, ale ve vnitrozemí. Jak již bylo řečeno, město bylo založeno eubojskými osadníky z Naxu kolem roku 730. Theokles, který kolonizační výpravu vedl, musel nejprve porazit místní Sikuly, až pak mohl vybranou lokalitu obsadit. Rozkládala se v úrodném údolí mezi dvěma kopci, na severní straně měla bránu vedoucí do údolí řeky Symaitos, na jihu bránu ústící na silnici do Syrakús. Město sdílelo osudy s kolonií v Naxu, na rozdíl od něj ale nebylo na konci 5. století zničeno, zůstalo však v područí Syrakús. Na konci 3. století bylo dobyt Římany a asi o sto let později bylo jedním z center otrockého povstání na Sicílii.

Catane – druhou naxijskou kolonií byla Catane, dnešní Catania, druhé největší město na Sicílii se třemi sty tisíci obyvatel. Nachází se v úrodné pobřežní nížině nedaleko sopky Etny. V 6. století zde působil významný filozof a zákonodárce Charondas – jeho veršovaný zákoník pro město Katané se stal předlohou podobných zákonů v jiných městech; zaváděl v něm např. povinnou výuku čtení a psaní pro děti financovanou obcí. Když se město v polovině 5. století ocitlo v moci Syrakús, dal syrakúský vládce Hieron místní obyvatelstvo vystěhovat a přivedl sem 10000 nových osadníků, také změnil jméno města na Aetne. Po pádu syrakúské dynastie se do města vrátili původní obyvatelé, konec 5. století ale s sebou přinesl jednak velký výbuch Etny, který město poničil a také opětovné podmanění Syrakúsami, v jehož důsledku bylo obyvatelstvo zotročeno a město pak osídleno novými osadníky z Kampánie. Další období rozkvětu přišlo v době římské nadvlády, Římané město získali již v 60. letech 3. století, nejprve mělo post civitas decumana (město s povinnostmi platit desátek – daň), poté se stalo přímo římskou kolonií. Vedlo se mu nadmíru dobře a je o něm zmínka v Ciceronově Řeči proti Verrovi, který jako místodržitel Sicílie okrádal mnohá zdejší města.

Syrakusy – byly založeny osadníky z Korintu zřejmě roku 733 na východním pobřeží Sicílie na ostrově zvaném Ortygia, kde nahradily původní sikulskou osadu. Postupně se staly nejmocnějším řeckým městem v dané oblasti. Ostrov byl snadno bránitelný, měl dva dobré přístavy a také vlastní zdroj pitné vody. V okolí se také nacházela dobrá zemědělská půda, kde se pěstovalo obilí, víno, olivy, atd. Město se po čase rozrostlo i na pevninu, která byla s Ortygií spojena mostem. Město procházelo složitým politickým vývojem, kdy se střídala vláda jednotlivců – tyranů s vládou oligarchickou či demokratickou. Na počátku 5. století využil vnitřních sporů v Syrakusách Gelón, panovník z nedaleké

Gely, a město obsadil. Za jeho vlády zde Syrakusy porazily v bitvě u Himéry Kartágiňany a zamezili tak šíření jejich moci dále na Sicílii. O několik let později Gelonův bratr a nástupce Hieron porazil u Kýmé etruské loďstvo a rozšířil tak území kontrolované Syrakúсами o jižní Itálii. Další ozbrojený konflikt pak přišel na konci 5. století, kdy se na Sicílii dostalo athénské vojsko a organizovalo tu kampaň proti Syrakusám. Jak je ale známo, výprava nebyla úspěšná a Syrakusy vyšly z bojů ještě silnější. Syrakusy se v té době staly přístavem světového významu, který více méně kontroloval dění v západním Středomoří. V 5. století byly Syrakúsy také významným centrem kultury – na panovnickém dvoře působili básníci jako Pindaros, Simonidés či Aischylos, ve městě vznikala řada honosných staveb: přímo na ostrově Ortygia ležely dva významné chrámy – jeden pocházel z konce 7. století a byl zasvěcen Apollonovi, má podlouhlý půdorys a cellu členěnou do tří lodí, dnes z něj známe jen několik sloupů, druhý pak byl určený Athéně – jeho zbytky byla pak v době byzantské zakomponovány do stavby křesťanské katedrály, které stojí ve městě dodnes; na pevnině se pak nacházelo např. divadlo z 5. století a mnoho dalších staveb z pozdějších dob. Syrakusy si totiž svůj význam podržely i v době římské, kdy zde sídlili římstí místodržící.

Megara Hyblea – jak už sám název napovídá, šlo o kolonii města Megaris. Jeho založení ale bylo poněkud komplikované – původně se nacházelo na místě zvaném Trotilum, v sousedství nově založené kolonie Leontini, odtud ale byli megařané sousedy vyhnáni, odebrali se na skalnatý poloostrov Thapsus, kde ale neměli dostatečné zázemí, takže nakonec přijali pozvání místního sikulského panovníka Hybla a osadu založili na jeho území, v zálivu nedaleko Syrakús. A právě přítomnost takto mocného souseda poněkud brzdila rozvoj města. Jeho nejvýznamnějším počinem bylo založení města Selinuntu na konci 7. století. Další zpráva se týká až obléhání města Gelonem na začátku 5. století – město jím bylo dobyt, aristokracie byla přestěhována do Syrakus, ostatní lidé prodáni do otroctví. Místo sice bylo po čase opět osídleno, ale nepřesáhlo už nikdy úroveň pouhé nepříliš významné zemědělské osady.

Selinus – byl jedním z nejbohatších sicilských měst. Založen byl společnou akcí osadníků z Megary Hyblaey a Megary na řecké pevnině někdy po polovině 6. století. Osada ležela na jižním pobřeží Sicílie u ústí stejnojmenné řeky; jádro města se nacházelo na pahorku mezi řekou Selinus a Hypsas. Pojmenované je prý podle divokého miříku celeru, který se stal pak symbolem města. To bohatlo jednak díky úrodné půdě v okolí, ale také díky přítomnosti sirných termálních pramenů. Šlo o nejzápadnější řeckou kolonii na ostrově, které udržovalo s Féničany a místním obyvatelstvem překvapivě dobré vztahy, roku 480 to byla jediná řecká obec bojující u Himéry na straně Kartága. Pak se ale vztahy mezi městy zhoršily a Kartágo na konci 5. století Selinús dobylo a vyplenilo, došlo pak sice k obnovení města, ale ne už v původním rozsahu a roku 250 pak bylo Puny definitivně zničeno a zbytek obyvatelstva přesídlil do Lylibea. Lokalita pak zůstala bez stabilního osídlení, což vedlo k velmi

dobrému dochování památek z řeckého období. Místní chrámy, všechny dórské, se vyznačují řadou specifíků – setkáváme se u nich s féničskými prvky, vykazují archaické rysy a krom jednoho je u nich sporné zasvěcení. Chrámy jsou rozděleny do dvou skupin – jedna je na akropoli v západní části města (A, B, C, D a O) a druhá v tzv. novém městě na východě. Z první skupiny je nejvýznamnější chrám C, z něž se dochovalo i velké množství plastik z metop, chrám D je zase charakteristický prodlouženým půdorysem cely a velkými interkolumniemi. Z východní skupiny vyniká chrám G svými rozměry 133 x 54 metrů a 17 sloupy v delších stranách, je to jeden z největších známých dórských chrámů vůbec. U chrámu E jako u jediného známe zasvěcení – patřil Héře. V Selinuntu se našly i zbytky punských svatyní.

Gela – vznikla společnou kolonizační akcí obyvatel Rhodu a Kréty. Rozkládá se na jihozápadním pobřeží Sicílie při ústí řeky Gela, podle které byla později pojmenována, ačkoliv její původní název byl Lindioi. Založena byla kolem roku 680. Jak ukázaly vykopávky, město mělo pravidelný půdorys s velkým obdélníkovým prostranstvím uprostřed a pravoúhlou sítí ulic. Již v sedmém století zde byl vystavěn velký chrám bohyni Athéně zdobený malovanými terakotovými prvky, jejichž zbytky se zde našly. Asi sto let po vzniku Gely byla odtud vypravena skupina kolonizátorů, kteří založili město Acragas. Vrcholného rozkvětu dosáhlo město za vlády tyranů na přelomu 6. a 5. století – byli to nejprve bratři Kleandr a Hippokratés a po nich asi nejvýznamnější zdejší panovník Gelón – už víme, že se mu podařilo dobýt Syrakúsy a další města a stal se na čas hegemonelem celé Sicílie. Tato situace ale netrvala dlouho, Gela nejprve ztratila kontrolu nad dobytými městy a pak se v závěru 5. století sama stala obětí dobovačské kampaně Kartága. Definitivní zánik Gely však přinesla až porážka od akragantského tyrana Agathoklea v roce 283. Místo pak bylo opuštěno a nové osídlení zde vzniklo až ve středověku, ve 13. století.

Acragas – byl založen zřejmě roku 580 osadníky z Gely doplněnými o „posily“ z jejich domovského Rhodu. Rozkládá se na jihozápadním pobřeží Sicílie na prudce se zvedajícím úbočí mezi dvěma řekami. Bylo tedy ideálně chráněno těmito přírodními překážkami. Na začátku se zde vystřídalo několik tyranů, kteří přivedli město k velkému rozkvětu a ve spolupráci s Gelou také k mocenskému vzestupu. Vznikla zde řada dórských chrámů dnes soustředěných v archeologické lokalitě zvané Údolí chrámů. Blahobytu přítrž učinilo až dobytí Kartágem na konci 5. století. Město pak sice získalo opět svobodu, ale nedosáhlo už původního rozmachu. Další těžkosti pak Acragas zažil za první a druhé punské války, kdy se o něj přetahoval Řím a Kartágo. Druhé období rozkvětu přišlo až v římské době, kdy bylo město nazýváno Agrigento, ačkoliv si ještě po dlouhá staletí udrželo převážně řecký ráz.

Rhegium – společnou kolonizační akci Chalkidánů a Messéňanů byla na konci 8. století založena osada Rhegium, nacházející se na italské straně Messinské úžiny. Toto místo je od té doby v podstatě

kontinuálně obýváno až do dnešních dnů (dnes se jmenuje Reggio di Calabria), což vedlo k téměř dokonalému zničení památek na řecké osídlení, jedinou výjimkou je kus zdi z 5. století. Hlavní zisky města plynuly z obchodu a kontroly messenské úžiny. V 5. století za vlády tyrana Anaxilaa dosáhlo Rhegium největšího rozmachu. Poté se ale stalo spojencem Athén, po jejich nezdaru bylo město na počátku 4. století dobyto Syrakúсами a na čas zničeno, znovu vystavěno bylo asi o třicet let později. Další období rozkvětu pak přišlo pod římskou nadvládou.

Locri Epizefyrské – město bylo založeno osadníky z peloponéského regionu u Locri, není ale jisté, zda byli osadníci z jednoho města nebo z více, v pramenech je doložena i verze, že šlo o otroky uprchlé za 1. messenské války. Osada byla tedy založena kolem roku 680 na mysu na jihoitalském pobřeží. Kvůli nevhodným přírodním podmínkám se ale po třech letech přesunula o kousek dále, epiteton Epizefyrské znamená „pod západními větry“. V sedmém století zde působil zákonodárce Zaleucus, který je považován za autora prvního psaného zákoníku; říká se o něm např., že prosadil zásadu, že každý, kdo chtěl navrhnout nový zákon nebo změnit stávající, měl předstoupit před lidový sněm s oprátkou kolem krku a pokud jeho návrh neprošel, měl na ní být hned oběšen. Město bylo nejprve spojencem Sparty, potažmo Tarentu, poté Syrakús. Vztahy s tímto městy byly stvrzeny sňatkem syrakuského Dionysia s dívkou z vysoce postavené lokrijské rodiny, když byl pak jeho syn Dionysius II. v polovině 4. století v Syrakúsách svržen, uprchl právě do Lokri, kde se snažil také prosadit diktaturu, zanedlouho byl ale vyhnán a město se vrátilo k demokratickému zřízení. V Lokri jsou doloženy dva významné kulty – Persefony (které zde byla ctěna jako ochránkyně manželství, jemuž měla přinášet plodnost) a Afrodity – z jejího místního chrámu pochází krásný reliéf zachycující zrození bohyně z moře, tzv. Trůn Ludovisi.

Kroton – další achájskou kolonií v jižní Itálii byl Kroton, založený roku 710 kolonisty z města Rhypes. I jeho bohatství se zakládalo hlavně na úrodné půdě v okolí, během šestého století jeho moc vzrostla a město se stalo hlavním sídlem dané oblasti. Bylo pověstným rodištěm siláků, z nichž vzešla řada olympijských vítězů, nejznámějším z nich byl Milón, který šestkrát dokázal zvítězit v zápase – jednou jako dorostenec a pak pětkrát mezi muži. Známí byli také lékaři z Krotonu a v druhé polovině 6. století zde sídlila slavná filozofická škola učence Pythagora. Mocenské pozice město začalo ztrácet v druhé dekádě 5. století, kdy ho v roli vůdčí síly v regionu vystřídal Locri a Rhegium. Ve čtvrtém století pak bylo dobyto vojskem Dionysia Syrakuského, a když pak vojska po dlouhých 12 letech odešla, město se už znovu své původní velikosti nedomohlo.

Sybaris – byla jednou z prvních řeckých kolonií v jižní Itálii, v úrodné nížině mezi řekami Crathis a Sybaris ji založili kolonisté z města Elis, další část snad pocházela z Troizeny. Město vzniklo kolem roku 720 a velmi rychle rostlo a bohatlo. Nárůstu populace pomáhal i fakt, že umožňovali usídlení se

příslušníkům cizích národů, bohatství pocházelo hlavně z úrodné půdy v okolí a také z obchodu. Na počátku 6. století dosáhlo město svého vrcholu, stalo se hegemonek oblasti a ovládalo řadu menších měst v okolí. Založilo také několik dalších kolonií, mezi nimi i Poseidonii. Na konci 6. století se město dostalo do konfliktu se sousedním Krotonem, v následné válce bylo poraženo a roku 510 srovnáno se zemí. Říkalo se, že tato zkáza byla trestem pro Sybaris za její přílišné bohatství pýchu a zálibu v luxusu, které se staly v řeckém prostředí příslovečnými.

Metapontum – bylo bohaté achájské město v Tarentském zálivu. Podle řecké tradice zde první město založili obyvatelé města Pyly, kteří doprovázeli Nestora do trojské války. Nicméně v době, kdy začala velká řecká kolonizace, bylo místo opuštěné. Novou osadu zde založili kolonisté ze dvou sousedních achájských měst – Krotonu a Sibaridy. Než se zde ale mohli usídlit, museli porazit jak místní obyvatelstvo, tak jednotky z Tarentu. Podobně jako další místa v tomto regionu, bohatlo Metapontum hlavně díky mimořádně úrodné půdě v okolí. Město udržovalo přátelské vztahy s dalšími achájskými obcemi v okolí a na konci 6. sem přesídlil Pythagoras a jeho žáci, kteří se zde těšili velké úctě. Jeho hrob byl ještě v Ciceronových časech návštěvníkům města ukazován jako významné místo.

Tarent – v řecké době známý jako Taras, podle mýtu o tom, že jej založil syn Poseidona a místní nymfy právě tohoto jména. Byla to jediná spartská kolonie založená roku 706 v jižní Itálii na pobřeží zálivu, který byl později nazván Tarentský. Jádrem osídlení leželo na malém poloostrově, který z jedné strany omývala mořská laguna bohatá na ryby a z druhé pak měl dobrý přírodní přístav. Od počátků se Tarent musel vypořádávat s odporem místního obyvatelstva, později se zapojil také do sporů s dalšími řeckými městy v sousedství a od 3. století potom přibyl ještě mocnější soupeř – Řím (římskou kolonií se stalo až roku 123). Kvůli kontinuálnímu osídlení místa se dochovalo jen málo archeologických památek na nejstarší období – jsou to zbytky hradeb z 5. století a několik sloupů z dórského chrámu ze století šestého.